

KRESZNERICS FERENC

(1766 –1832)

Édesapja, Kresznerics Ádám Mihály tanító és jegyző, édesanyja a nemesi származású Lóránth Krisztina. Elemi iskoláit édesapja – a helyi iskolamester - vezetésével végezte, majd 1777-től a **Szombathelyi Premontrei Gimnáziumban tanult**. 1780-tól Sopronban folytatta tanulmányait, majd 1785-ben kisszeminaristaként került át Pozsonyba, ahol leérettségizett, és négy év alatt elvégezte a generális szemináriumot. Ebben az időben már komolyan érdeklődött az idegen nyelvek iránt. Tudott latinul, olaszul, franciául, görögül és héberül. Legutoljára a német nyelvet sajátította el. Már diákként a könyvek szerelmésévé vált.

1790. augusztus 24-én szentelte pappá Szily János, Szombathely első püspöke. Ezt követően három évig volt káplán Nadasdon, Iváncon és Zalaegerszegen. Szily püspök 1793 októberében alapította a Királyi Bölcséleti Lyceumot és ennek matematika-professzorává nevezte ki a fiatal káplánt, aki a matematika mellett építészetet és dinamikát is oktatott. A következő évben püspöke biztatására megszerezte a filozófiai

doktorátust.

Kresznerics önzetlen és nagylelkű pedagógus volt, aki gyengébb képességű tanítványait ellenszolgáltatás nélkül korrepetálta, a kiemelkedőket pedig nyelvek és egyéb, például numizmatikai ismeretek elsajátítására serkentette. Tanítványait szólások és közmondások gyűjtésére ösztönözte, melyekből maga is tekintélyes mennyiséget jegyzett le.

1804-ben több hónapot töltött Bécsben, ahol tekintélyes tudósokkal ismerkedett meg és könyvtárát számos értékes könyvritkasággal, ősnymtatvánnyal gyarapította. Két évtizedes gyűjtés után 1808-ban kezdte el rendezni gyökérrendű szótárának anyagát.

Bár ő maga többször nyilatkozott arról, hogy nem érzi magát alkalmasnak rá, 1812 márciusában Alsóságra helyezték plébánosnak. Az egykori paptanár Alsóságon sem vált remetévé. Falura kerülve megismerkedett a kertészettel és méhészettel. Barátai közül sokan felkeresték, s a környék literátoraival, papjaival is rendszeresen találkozott. Megismerkedett Dukai Takách Judittal, aki verseit többször elküldte lektorálásra. Plébánosként annyi pénzt sikerült gyűjtenie, hogy renováltatta a templomot és egy 120 kg-os lélekharangot készíttetett. Tovább folytatta fő műve, a Magyar Szótár rendszerezését, melyben a „gyökerek” azaz szótövek alapján csoportosítja a kifejezéseket. A kiemelt szótó után bokorba gyűjti a képzéssel és összetétellel létrehozott szavakat. Közli a tájnyelvi vagy nyelvtörténeti alakváltozatokat, továbbá a kifejezéshez tartozó szólásokat, közmondásokat is. A szótár körülbelül 80 ezer adatot tartalmaz, ami a korhoz képest kiemelkedő teljesítmény. Az idős, sokat betegeskedő Kresznerics még megérhette, hogy szótárának első kötete napvilágot lásson. 1832. január 18-án, hosszú betegség után hunyt el Alsóságon.

Forrás: <http://www.cellbibl.hu/index.php/kemenesaljai-eletrajzi-lexikon>